

ОҚУДЫҢ МУЛЬТИСАУАТТЫЛЫҚ ҚОҒАМДАСТЫҒЫ – НӘТИЖЕДЕН ҮРДІСКЕ ӨТУ

ДОКТОР НЕТТИ БОЙВИН, ДОЦЕНТ,
КӨПТІЛДІЛІК – МАГИСТРАТУРА, НАЗАРБАЕВ
УНИВЕРСИТЕТІ,
8-ШІ НЗМ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-
ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯСЫ
АСТАНА ҚАЛАСЫ, ҚАЗАҚСТАН
27-28 ҚАЗАН, 2016 ж.

Қазақстан мәнмәтінімен таныстыру

Шектеулі пост-отарлық (Кеңестік) тілді оқу мәнмәтіні

Жартысынан азы қазақ тілінде еркін сөйледі

Қазақ тілінің қайта өркендеуі (1991)

Үш тілде білім беру (Қазақ, орыс және ағылшын тілдері)
2007

- Орыстанған қаланы таңдау – Университет қоғамдастығынан еріктілер тартылды (кампуса тұратын және кампустан тыс жерде тұратындар)

Зерттеу аймағы

- Мультисауаттылық бойынша материалдардың жетіспеушілігі
- Сауаттылық әлеуметтік-мәдени үрдіс ретінде емес, өнім ретінде
- Ата-аналарды тартудың жетіспеушілігі

- Мақсаты:
Қазақтың дәстүрлі өнегелі оқиғаларына негізделген әлеуметтік сауаттылық іс-шаралары арқылы белсенді оқу және қоғамға қатысуды қалыптастыру.

Әдебеиттік шолу

- Әлеуметтік сауаттылық тәжірибесіндегі отбасы рөлі
 - Оқылым және жазылым сауаттылығынан гөрі мультисауаттылық және мультимодальдылық
 - Оқу үрдісі қоғамдастығы, ата-аналардың ғана емес, барлық қатысушылардың
 - Белсенді технологияларға қарсы пассивті технологиялар (планшеттер оқу мүмкіндіктері мақсатында қолданылмайды)

Зерттеу мәселесі

- 1) Әлеуметтік-мәдени тәжірибеге және көптілділікке қатысты хабардарлықтың артуы қоғамдастықтың бұл әрекетке қатысуын арттыра алады ма?*
 - 2) Оқу қоғамын құруға қандай факторлар әсер етеді?*
- Критерийлер – Астана тарапынан емес, ата-аналардың біреуінің ұлты қазақ болу керек (Қазақстандық емес), отарлық қатысушылар болмауы керек (Орыс ұлтты қатысушыны қабылдамауы мүмкін деген мағынада).

Әдістер және әзірлеме

Зерттеу тобы – әр зерттеушіде тақырыптық зерттеу отбасы болды – 5 магистратура студенті, 5 қазақ тілді және қазақ мәдениетін ұстанатын оқытушылар және 1 ұйғыр Лингвисті

➤ Әзірлеме

- Қатысушылар саны – 5 тақырыптық зерттеу отбасы
- Зерттеу орны – демалыс күндері, кампустағы қоғамдық орындар

➤ Мәліметтерді жинау құралдары

- Сессияның алдында және кейін сауалнама жүргізу, бақылау, сапалы бетпелет сұхбаттары, видеоға түсіру (смартфондар, планшеттер)
- Сұхбат барлығы 20 сағат уақытты алды (түскі асты есептегенде 5 сағаттан тұратын 4 сессия)

➤ Мәліметті талдау

- Командамен мөлшерлеу

Әлеуметтік-мәдени тәжірибеге және мультисауаттылыққа қатысты хабардарлықты арттыру

□ Сауаттылық дағдыларын қабылдау

1-сессия Тақырыбы – Әлеуметтік сауаттылық іс-шаралары

«Шалқан» әңгімесін интерактивті режимде көптілді етіп жаңғырту

Ойын – қоғам көмегімен (шаштараз, хатшы, күзетші, дүкенші, даяшы)

Әңгіме кейіпкерлері бойынша жасалған қуыршақтар

Зерттеу тобы барлығын планшетке, телефонға видеоға түсірді, артынан ата-аналар да қосылды.

Алдын-ала тестілеу

- Көбі оқу ойындар мен әндерден тұрады деп ойламаған
- Барлығы мультисауаттылықтың неден тұратыны туралы хабардар емес

Кейінгі тест

- Барлығы өз балаларының сауаттылық дағдыларына вебсайттар, ойындар және өнер әрекеттерін қолдану арқылы көбірек араласады

□ Технология және оқуды қабылдау

2-сессия Тақырыбы – видеолар, фильмдер, әндер, өнер және қолөнер

Мультимодальдылықты баса айту үшін Gruffalo қолдану

Видео көргеннен кейін Gruffalo әңгімесіне сәйкес маскалар әзірлеп, қимылдар көрсетіп, ән айту

Алдын-ала тестілеу

- Тек 4 ТЗО оқушыларында спутникті теледидар болды, 1-4, 5 ТЗО орыс тілді немесе жергілікті теледидар болды
- Барлық ТЗО күнделікті құрылғыларды қолданды (планшет, телефон)

Кейінгі тест

- Мобильді құрылғыларды қолдану факторы ақша болып табылады
- Технологияны оқуда пайдалануды түсінудегі кемшілік

Бала оқуына қатысушылардың рөлі

3-сессия Тақырыбы- Тарихи әңгімелер – ноутбуктер мен мобильді телефондарды пайдаланып әңгіме құрау.

Алдын-ала тестілеу

Тек 1 ТЗО № 4 өз балаларының оқуына белсенді қатысты

- **Кейінгі тестілеу – Сапалы бақылаулар**
- **-оқу қоғамын құруға көмектесу үшін түсірілген видеоны басқа ата-аналарға тарата бастады**

□ **Белсенді оқуды қабылдау**

4-сессия Тақырыбы – Дәстүрлі фольклер – манганы пайдалана отырып, қайта әзірлеу

Түпнұсқаны анағұрлым заманауи нұсқаға айналдыру үшін Алдар-көсе және Шолпакты қолданды

Алдын-ала тестілеу

- Қатысушылардың 93 пайызы технологияны белсенді және пассивті қолдану туралы білмеген.
- 87 пайызы өз балаларына видео, фильм және телевизиялық шоуды тамашалатқан.
- (4 ТЗО) технологияны қолданып, өз балаларымен қарым-қатынаста болған

Кейінгі тест

- Қатысушылардың 100 пайызы балаларының оқуына қалай белсенді қатысуға болатыны жайында білмегендіктерін айтты, бірақ барлығы белсендірек болғандарын қалады

Талқылау

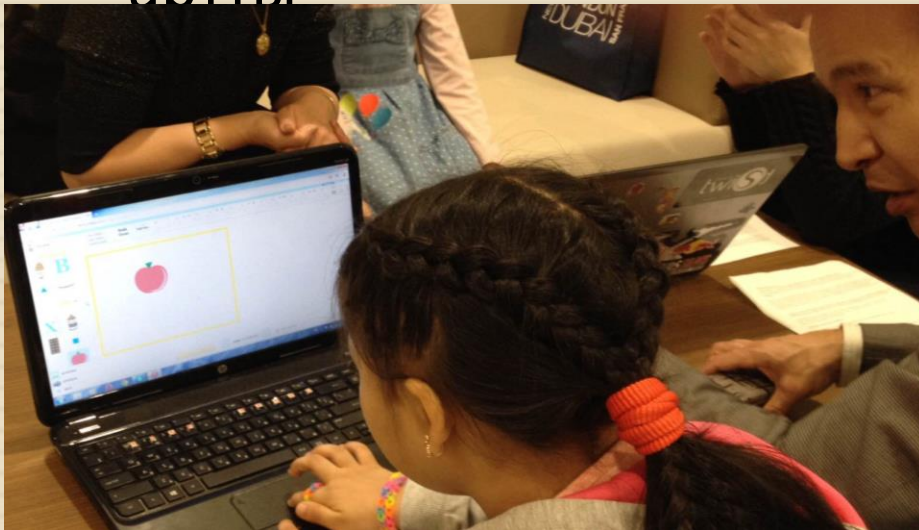
Оқу қоғамындағы рөлі

- Сауаттылықты оқуға ата-аналардың араласпауынан ата-аналардың/ қамқоршылардың қатысуымен өтетін оқуға өзгерді
- Бастапқыда ата-аналар бұл үрдіске қатысқылары келмеді

Талқылау

- Алғашқы сауаттылыққа оқу кезіндегі өздерінің қатысуы қаншалықты маңызды екендігін түсінбегендіктерін айтты.
- Мобильді телефондарды және планшеттерді қолдану арқылы ақпарат көздерін жасай бастады – хабардарлық артты.

Қорытынды

Оқу қоғамын қалыптастыруға әсер ететін факторлар

- Көптілді оқу үрдісінде технологияны белсенді қолдану
- Оқу қоғамының қалыптасуына мүмкіндік болу үшін ата-аналардың тартылуы

- Осы әлеуметтік сауаттылық іс-шарадан 6 ай өткеннен кейін балалар бізбен әлі де байланыста болуға тырысты
- Хеллоуин сияқты бірнеше қоғамдық іс-шара өткіздік
- Бұл шаралар кезінде қазақ балалары қатысты, олар өзара әрекетте болуға және белсенді қатысуға тырысты

Сілтемелер

- Anderson J, Purcell-Gates V, Jang, K and Gagne M (2010) *Implementing an intergenerational literacy program with authentic literacy instruction: Challenges, responses, and results*. Ottawa, ON: Canadian Council on Learning.
- Au KH (1993) *Literacy instruction in multicultural settings*. New York: Harcourt-Brace.
- Badril M, Al Qubaisi A, Al Rashedi, A and Yang G (2014) The causal relationship between parental involvement and children's behavioural adjustment to KG-1 schooling. *International Journal of Child Care and Education Policy* 8(3): 1-21.
- Bennett S, Maton K and Kervin L (2008) The 'digital natives' debate: A critical review of the evidence. *British journal of educational technology* 39(5): 775-786.
- Blackledge A and Creese A (2014) *Heteroglossia as practice and pedagogy* pp. 1-20 Springer:Netherlands.
- Boivin N, Albakri R N, Yunus ZM, Mohammed H and Muniandy N (2014) Assessing Emergent, Social, and Multiliteracy Practices in Urban Malaysian Homes *Malaysian Journal of ELT Research* 10(2): 34-54.
- Burkhalter N and Shegebayev MR (2012) Critical thinking as culture: Teaching post-Soviet teachers in Kazakhstan *International Review of Education* 58(1): 55-72.

- Cope B and Kalantzis M (2009) "Multiliteracies": New literacies, new learning *Pedagogies: An international Journal* 4(3): 164-195.
- Cumming-Potvin W, Renshaw P and van Kraayenoord C (2003) A sociocultural analysis of language learning: New forms of literacy practices in a language and culture awareness programme *Language and Education* 17(6): 391-407.
- Desjardins R (2003) Determinants of literacy proficiency: A lifelong-lifewide learning perspective *International Journal of Educational Research* 39(3): 205-245.
- Evans MA, Shaw D and Bell M (2000) Home literacy activities and their influence on early literacy skills *Canadian Journal of Experimental Psychology/Revue canadienne de psychologie expérimentale* 54(2): 65-75.
- Fitzgerald M and Debski R (2006) Internet use of Polish by Polish Melburnians: Implications for maintenance and teaching *Language Learning and Technology* 10(1): 87-109.
- Galindo C and Sheldon SB (2012) School and home connections and children's kindergarten achievement gains: The mediating role of family involvement *Early Childhood Research Quarterly* 27(1): 90-103.
- Gregory E and Williams A (2000) *City literacies: Learning to read across generations and cultures* Psychology Press.

- Gregory E (2005) Playful talk: The interspace between home and school discourse *Early Years: An International Research Journal* 25(3): 223-235.
- Kleinknecht E and Beike DR (2004) How knowing and doing inform an autobiography: Relations among preschoolers' theory of mind, narrative, and event memory skills *Applied Cognitive Psychology* 18(6): 745-764.
- Kremer-Sadlik T and Fatigante M (2015) Investing in children's future: Cross-cultural perspectives and ideologies on parental involvement in education *Childhood* 22(1):67-84.
- Lam WSE and Warriner DS (2012) Transnationalism and Literacy: Investigating the Mobility of People, Languages, Texts, and Practices in Contexts of Migration *Reading Research Quarterly* 47(2): 191–221.
- Laurent A, Nicoladis E and Marentette P (2015) The development of storytelling in two languages with words and gestures *International Journal of Bilingualism* 19(1): 56-74.
- Lave J and Wenger E (1991) *Situated learning: Legitimate peripheral participation* Cambridge: Cambridge University Press.
- Li G (2010) *Culturally contested literacies: America's "rainbow underclass" and urban schools* New York: Routledge.
- Luke A (2003) Literacy and the other: A sociological approach to literacy research and policy in multilingual societies *Reading Research Quarterly* 132-141.

- Ortiz RW (2004) Hispanic/Latino fathers and children's literacy development: Examining involvement practices from a sociocultural context. *Journal of Latinos and Education* 3(3): 165-180.
- Pahl K and Rowsell J (Eds.). (2006). *Travel notes from the new literacy studies: Instances of practice* (4) Bristol : Multilingual Matters.
- Pahl, K. H., & Rowsell, J. (2011). Artifactual critical literacy: a new perspective for literacy education. *Berkeley Review of Education*, 2(2): 139-151.
- Purcell-Gates V, Jacobson E and Degener S (2004) Print literacy development: Uniting the cognitive and social practice theories Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Schechter SR and Ippolito J (2008) Parent involvement AS national goals through a comprehensive Pan-Canadian literacy education: Activist research in multilingual and multicultural strategy. Ministerial Advisory Committee on Literacy and urban schools *Journal of Curriculum and Pedagogy* (5): 163–183.
- Street B (2000) Literacy and development London: Routledge
- Van Steensel R (2006) Relations between socio-cultural factors, the home literacy environment and children's literacy development in the first years of primary education *Journal of Research in Reading* 29: 367–382.
- Whitehurst GJ and Lonigan CJ(2001) Emergent literacy: Development from prereaders to readers *Handbook of early literacy research* (1):11-29.